

Igebelar nano bat

Jakoba Errekondo

Kaixo, Richmond upon Thamesetik idazten dizut. Urteak daramatzat bertan polizia lanetan. Londres Handiaren barrutiko hiri bat da hau, eta kanpotar asko erakartzen dituen gauza ugari badugu ere, ezagutzeko moduko pare bat erakutsi nahi dizut: Kneeller Hall musika eskola, britainiar armadarentzat baizik ez den eskola aparta –gure semea bertan ari da soldadu, gaitajole onena izateko trebatzen–, eta Kew Gardens errege baratze botaniko ikusgarria. Beste zienta bat parke eta lore baratze badira gure hirian, baina Kewko hau da ospetsuena, mundu osoan ezaguna. UNESCOk gizateriaren ondare izendatutako 360 goldeko saila da eta, zaintzaile eta ikerlari, 700 lagunek baino gehiagok lan egiten dute bertan. Mundu osoko milaka eta milaka landare espezie jagoten dituzte bertan: jaso, erein, zaindu, ugaltu... Laborategiak, hazi bildumak, herbarioak, liburutegiak, kontinente guztietako bateko eta besteko mikroklima ugariaren antzerakoak dituzten berotegiak eta negutegiak... edozein botanikariren in-

Kew Gardenseko igebelarra (*Nymphaea thermarum*).

DEROR AVI-CC BY SA

bidia dira bertan ari direnak. Mundu guztiko espezie arraroenak ekartzen saiatzen dira, espezieak jasotzeko eta ikertzeko. Bertako bilduma ikusgarria da, eta etengabe haziz doa. Adibidez, bertako herbarioko orrietan sikatuta daude ia zazpi milioi landareren laginak... Horietako multzo zabalean tropikoetatik dator. Tartean baita Ruandan sortutakoak ere; gure semea bertara turista joatearen zalea da.

Herbarioak sikatu eta fosilizatutako ale batzuk bai, baina baita bizirik daudenak ere. *Nymphaea thermarum* igebelarra da horietako bat. Igebelar hori nanoa da, hostoak zentimetro bete eskasekoak ditu. Eberhard Fischer botanikari alemanak aurkitu zuen 1987an, Ruandako hego-mendebaldeko Mashyuzan. Fische-

rrek Bonneko baratze botanikora eraman zuen; truke bat medio Alemaniatik gure Kew dotorera ekarri zuten 2009an. Orain 30 bat ale daude bertan.

Gaur egun, Mashyuzako gune hezeak abailan lehortzen ari dira, turistentzat antolatutako beharreko zerbitzuak medio. Eta igebelar nanoa desagertu egin da. Kew Gardenseko arduradunak beren esku dute Ruandako aberastasuna osatzea, libra esterlina milioi batzuk gora behera. Baina negozioa kolokan ikusi dute. Kew Gardensen igebelar ale bat desagertu egin omen da, lapurtu egin zuten duela bi urte urtarrilaren 9an, goizeko 8:30 eta arratsaldeko 14:55 artean. Lapurreta argitzeko inolako arrastorik duenak dei beza gure polizia-etxera: 44. 2087215934. ■

Beldurrari muga

Gero eta material modernoagoak ikusten dira baratzeetan. Udaberriari azak jateko asmoz, neguan aldatu ditu baratzezain honek. Landaretxo guri-guriak pagotxa dira barraskilo eta barentzat, jaki samurra. Baina plastikozko tutu izurtuak, bost litroko ur-botilak... Dena egokia da gasteropodo gosetie landaretxotik urrun eusteko. Itsatsi eta indar pixka bat hartu artean, behinik behin. Era berean, haize zakarretatik eta eguraldiaren trakeskerietatik babestuko du.

Paisaia lan bikainak egiten ditu jendeak. Zer da ba baratzezaintza, artea ez bada?

ARGAZKIA: JAKOBA ERREKONDO

BIZI BARATZEA

Gure kultura iraultzen ari den liburua

Bloga: www.argia.eus/bizi-baratzea · [@bizibaratzea](https://twitter.com/bizibaratzea)

LURSAGARRA

KOMIKILARIAK ERREKONDOREN KONTSULTAN

Ez dakit noiz abiatu zen Lurretik Ilargirako zuen espedizioa, baina hemen, aspalditik, lursagarrari patata deitzen zaio. Mokofinen bat edo bestek lursagar ere deitzen dio, baina nire iritziz oker. Nahiz eta landareari kentzen diogun fruitua izan, patata ez da fruitu bat. Fruitua balitz helburu lurgoran erein behar ko litzateke, baina sustraietako erreserba izaki, lurbeheran ereingo nuke nik.

Patata fruitua ez denez, ezin taxuzko ardorik egin berarekin. Baina erreserba denez edari bizi eta uxuala ederrak egiteko gai egokia da. Bodka gehienak, adibidez, patataz egiten dira. Hor dugu, urrutira gabe, Araban egiten den Basmoon bodka sonatua. Izan ere patata lurpeko altxorra da. Patata, Arabatik Ilargira. Bodkari emanez, edonora...

Jakoba Errekondo

AURKEZPEN HITZALDIAK

Hauk dira ondorengo hitzorduak:

Urtarrilak 15

Ataun (Aia)

Haitzarri elkartean, 19:00etan.

Urtarrilak 20

Bilbo

Kafe Antzokian, 10:30ean eta
19:00etan.

Urtarrilak 27

Atxondo

Eskolan, 18:00etan.

ANTOLATU ZURE HERRIAN

Jar zaitez gurekin harremanetan eta behar
duzun informazioa eskuratuko duzu

sustapena@argia.com

☎ 943 371 545

Eskuratu liburua sinaturik

Bizi Baratzea ARGIA erosiz gero, Jakoba Errekondok eskuz sinatutako hitz batzurekin jaso dezakezu liburua. Egileak herriz herri ematen dituen hitzaldietan ere (ikusiko goiko zutabearen non-noiz) baduzu sinaturik eskuratzeko aukera.

Eskaerak:

943 371 545

www.argia.eus/denda · denda@argia.eus

**Zure saltokian salgai jartzeko,
jarri harremanetan gurekin.**

Salneurria: 23 € · Harpideentzat: 19,50 €